

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

04 februarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Toma Nadejda, Țurcan Anatolie, Cobzac Elena, Boico Victor

a judecat în ședință, fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de către avocatul Plopa Viorel în numele inculpatului și de către inculpat, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 mai 2019, în cauza penală privindu-l pe

Todirașco Alexandru XXXXX, născut la XXXXX, originar și domiciliat în XXXXX.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 29.07.2016 – 24.05.2018 (prima instanță);
2. 13.06.2018 – 21.05.2019 (instanța de apel);
3. 11.10.2019 – 04.02.2020 (instanța de recurs ordinar).

Asupra recursurilor ordinare în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Hâncești /sediul Ialoveni/ din 24 mai 2018, cauza fiind examinată pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală conform art. 364¹ Cod de procedură penală, Todirașco Alexandru a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (4) Cod penal, fiindu-i aplicată pedeapsa de 4 ani închisoare, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip deschis, cu privarea de dreptul de a conduce mijloacele de transport pe un termen de 4 ani.

S-a admis parțial acțiunea civilă privind încasarea prejudiciului moral înaintat de către Rusu Nicu, s-a încasat prejudiciul moral de la Todirașco Alexandru suma de 10 000 lei în contul lui Rusu Nicu, iar prejudiciu material s-a admis în principiu, iar cuantumul urmează a stabilit de o instanță civilă.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că, Todirașco Alexandru, la data de 15.12.2015 aproximativ la orele 08:40 min., pe traseul Costești-Pojăreni din r. Ialoveni, conducând microbuzul de model „Mercedes-Vito 112 CDI” cu n/î XXXXX, din direcția Costești spre Pojăreni, ignorând prevederile pct.2, pct, 10 lit. b., pct.10 alin. (2) lit. a) și pct.14 lit. a), pct. 39 alin. (1), pct.45 alin.

(1) lit.a), b), d) și alin. (2), pct. 54 alin. (1), lit. a) și alin. (2) lit. b),c) al Regulamentului Circulației Rutiere aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr. 357 din 13 mai 2009, care stipulează expres, că persoana care conduce un autovehicul îi este interzis să conducă vehiculul în stare de ebrietate, iar în Republica Moldova vehiculele se conduc pe partea dreaptă a carosabilului în sensul de mers, iar conducătorul de vehicul trebuie să posede cunoștințe necesare privind conducerea în siguranță a vehiculului pe drum, înaintea reîncolonării sau altei schimbări ale direcției de mers să se asigure că această manevră va fi executată cu siguranță și nu va crea obstacole pentru ceilalți participanți la trafic, să conducă în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de starea psihofiziologică ce influențează atenția și reacția, de situația rutieră precum și de dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase, iar în cazul în care în limita vizibilității apar obstacole care pot fi observate de conducător, el trebuie să reducă viteza sau chiar să oprească, pentru a nu pune în pericol siguranța traficului, neținând seama de factorii sus menționați, fiind în stare de ebrietate alcoolică și conducând unitatea de transport „Mercedes Vito 112 CDI”, încalcând Regulamentul de circulație rutieră, a trecut pe contrasens și s-a tamponat în automobilul de model „Ford Fiesta” cu n/î XXXXX, condus regulamentar de către Rusu Nicu, cauzând acestuia cât și pasagerilor leziuni corporale.

Astfel, acțiunile inculpatului au fost încadrate în baza art. 264 alin. (4) Cod penal, individualizată prin *„Încălcarea regulilor de securitate a circulației de către persoana care conduce mijlocul de transport, săvârșită în stare de ebrietate, încălcare ce a cauzat din imprudență vătămare medie, gravă, precum și decesul unei persoane”*.

3. Sentința primei instanțe a fost atacată cu apel de către avocatul Canțer Serghei în numele inculpatului, solicitând casarea sentinței în partea pedepsei stabilite, pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să fie aplicate prevederile art. 90 Cod penal, invocând că: inculpatul a comis o infracțiune din imprudență, a recunoscut integral vinovăția sa de la bun început, a solicitat examinarea cauzei penale în temeiul art. 364¹ Cod de procedură penală, a restituit integral prejudiciul material cauzat succesorilor părții vătămate care a decedat în urma accidentului, nu are antecedente penale, a comis pentru prima oară o infracțiune, a solicitat o pedeapsă cu suspendare.

La fel, apelantul a indicat că la stabilirea pedepsei prima instanță nu a ținut cont de faptul că inculpatul Todirașco Alexandru nu se află la evidență la medicul narcolog, nu se află la evidență la medicul psihiatru, anterior învinuitul nu a fost judecat, se caracterizează pozitiv, neangajat în câmpul muncii, precum și principala circumstanță atenuantă - recunoașterea vinovăției, a restituit integral prejudiciu material rudelor celui decedat în accidental rutier, fapt confirmat de către acestea în instanța de judecată, Todirașcu Alexandru concubinează cu Rotari Mariana și întreține un copil a acesteia în vârstă de aproximativ 10 ani, care este invalid, fiind

cu dezabilități din copilărie, fapt ce denotă că mama acestuia nu lucrează, inculpatul este unicul întreținător al copilului invalid, aplicarea unei pedepse cu suspendare ar fi atins scopul pedepsei penale de corijare și reeducare a inculpatului.

De asemenea, a mai menționat că prima instanță putea să-i aplice o pedeapsă minimă, cum este 2 ani și 8 luni, dar nu o pedeapsă de 4 ani, or, unicul temei de aplicare față de inculpat a pedepsei cu închisoarea a fost faptul că inculpatul a dat dovadă de nepăsare și iresponsabilitate față de viața și sănătatea persoanelor accidentate, nu poate servi ca temei de aplicare a pedepsei cu închisoarea, deoarece inculpatul a conștientizat faptele comise, a restituit integral prejudiciul rudelor celui decedat, etc.

În același context, apelantul a mai indicat că și succesorul părții vătămate s-a adresat instanței cu solicitarea de a nu-l pedepsi aspru pe inculpat, dându-i acestuia o posibilitate de a ajuta și în continuare rudele decedatului, o asemenea cerere fiind depuse și în organele procuraturii, unde a solicitat condamnarea inculpatului cu suspendare.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 mai 2019, s-a respins ca fiind nefondat apelul declarat, cu menținerea sentinței.

4.1 Pentru a decide astfel, instanța de apel a indicat că, prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept, just a ajuns la concluzia că, inculpatul a săvârșit infracțiunea prevăzute de art. 264 alin. (4) Cod penal.

Instanța de apel a mai indicat că, prima instanță la individualizarea, stabilirea categoriei și termenului pedepsei inculpatului Todirașco Alexandru a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, care se atribuie la categoria infracțiunilor grave prin prisma prevederilor art. 16 Cod penal, de personalitatea inculpatului care anterior nu a fost condamnat pentru infracțiuni similare, nu se află la evidența medicului narcolog sau psihiatru, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării lui, de comportamentul inculpatului până la comiterea infracțiunii și după.

Instanța de apel a reținut și alte împrejurări care influențează asupra numirii pedepsei precum și gravității acesteia, or, pe lângă circumstanțele atenuante stabilite în cauză, se reține și faptul că urmările prejudiciabile ale faptei comise de către Todirașco Alexandru prevalează circumstanțele atenuante constatate la caz, or, **în urma accidentului rutier au avut de suferit trei persoane, care s-au ales cu vătămări corporale medii și grave, precum și a survenit și moartea lui Grigorița Vladimir și acest accident Todirașco Alexandru 1-a săvârșit aflându-se în stare de ebrietate!**

În acest sens, instanța de apel a mai indicat că, prima instanță corect a ajuns la convingerea că este oportun și corect a dispune executarea pedepsei date în penitenciar or, în cele din urmă, se constată corectitudinea și legalitatea aplicării față de inculpat a unei pedepse privative de libertate, având în vedere că accidentul rutier petrecut din imprudența și sine încrederea sporită a inculpatului a dus la decesul unei persoane, iar faptul că inculpatul a recunoscut vina și s-a căit sincer de cele comise,

precum și alte circumstanțe atenuante, nu pot constitui temei de a considera posibilă corectarea și reeducarea inculpatului Todirașco Alexandru în urma numirii unei pedepse neprivative de libertate, astfel că în viziunea instanței de apel, față de inculpat nu este rațională aplicarea unei pedepse neprivative de libertate.

Instanța de apel a considerat neîntemeiat argumentul avocatului Canțer Serghei potrivit căruia, prima instanță putea să-i aplice o pedeapsă minimă, de 2 ani și 8 luni închisoare, dar nu o pedeapsă de 4 ani, instanța de apel indicând că pedeapsa aplicată inculpatului este în limitele instituite de prevederile art. 364¹ Cod de procedură penală.

La fel, instanța de apel a respins și alegațiile apelantului precum că succesorul părții vătămate s-a adresat instanței cu solicitarea de nu-1 pedepsi aspru pe inculpat menționând că inculpatul a comis fapta în stare de ebrietate, iar consecințele accidentului rutier sunt cele mai grave: **a decedat o persoană!**

5. Decizia instanței de apel, este atacată cu recursuri ordinare de către:

5.1 Avocatul Plopa Viorel în numele inculpatului, indicând temeiurile pentru recurs prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 2), 4), 5), 6), 10), 16) Cod de procedură penală, prin care solicită, casarea totală a deciziei, cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel, invocând:

- contrar prevederilor art. 321 Cod de procedură penală, instanța de apel a decis continuarea examinării cauzei penale în lipsa inculpatului deși nu erau prezente condiții legale pentru a permite instanței să decidă astfel;

- fiind prezentate instanței, acte oficiale precum că inculpatul suferă de o boală gravă, fapt stabilit de apărare la momentul examinării cauzei în instanța de apel, în conformitate cu recomandările din pct.7 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr.9 din 15.05.2017, fiind solicitat instanței de apel a fi întreprinse măsuri pentru a stabili dacă: starea sănătății permite inculpatului să participe la examinarea cauzei penale, dacă acesta suferă de o boală gravă și dacă sănătatea i-ar permite să execute pedeapsa cu închisoarea aplicată de prima instanță, prin numirea unei expertize medico-legale și dispunerea unei probațiuni presentințiale, toate solicitările au fost respinse deși erau întrunite condițiile prevăzute de art. 330 alin. (1), 143 alin. (1) pct. 3) și 6) Cod de procedură penală și art. 95 alin. (2) Cod penal, art. 385 alin. (1) pct. 7) Cod de procedură penală, art. 2, 8 și 9 al Legii nr. 8 din 14.02.2008 cu privire la probațiune;

- la solicitarea accesului la materialele dosarului penal pentru a face cunoștință cu modul în care a fost examinată cererea de recuzare, inclusiv pentru a le verifica corectitudinea, cerințele apărării nu au fost satisfăcute, din aceste considerente în prezentul recurs nu pot fi făcute referințe la numărul paginii actelor din dosar, inclusiv a procesului-verbal al acestei părți a ședinței de judecată, în legătură cu ce, apărarea a formulat obiecții la procesul-verbal (se anexează) despre soluționarea cărora nu a fost informată până în prezent;

- instanța de apel, la data de 21.05.2019 a decis continuarea examinării cauzei

penale în lipsa inculpatului, contrar prevederilor art.321 alin.(1) și (2) CPP, care prevede că judecarea cauzei în primă instanță și în instanța de apel are loc cu participarea inculpatului, cu excepția cazurilor prevăzute de prezentul articol. Este de menționat că în ședința de judecată nu a fost stabilită nici una din excepții care ar permite instanței de apel să judece cauza penală în lipsa inculpatului. Astfel a fost încălcat grav dreptul de apărare și la o justiție echitabilă a inculpatului garantate de prevederile art. 6 CEDO;

- cererea de recuzare a completului de judecată din 21.05.2019, înaintată de apărător, a fost examinată atât în lipsa inculpatului cât și a procurorului, la ședință fiind prezent doar apărătorul;

- tot la 21.05.2019 a fost dispusă înlocuirea acuzatorului de stat Scutelnic C. cu procurorul Tăut D., fapt care greșit este indicat în procesul-verbal al ședinței de judecată precum că procurorul D. Tăut a participat la ședință chiar de la începutul acesteia, faptul înlocuirii fiind menționat mai târziu. Este de menționat că în cadrul ședinței de judecată nu a fost prezentată pentru cunoștință apărătorului o dispoziție de înlocuire a acuzatorului de stat, o astfel de dispoziția nu a fost observată de a fi înmănată completului de judecată, respectiv nu s-a verificat dacă există cereri de recuzare or abținere în privința acestui acuzator. Faptele în cauză se confirmă prin înregistrarea audio a ședinței de judecată, de aceea considerăm admiterea în proces a procurorului D. Tăut drept neîntemeiată;

- ședința de judecată din 21.05.2019 a avut loc fără citarea legală a inculpatului, inclusiv acesta era în acea zi internat în staționar la spitalul din Ialoveni și nu a avut posibilitate să înștiințeze personal instanța de judecată despre imposibilitatea participării sale la ședința de judecată (acte de confirmare se anexează), fapt despre care apărătorul a comunicat instanței de apel în ședința de judecată, însă instanța de apel a decis continuarea examinarea cauzei penale în lipsa inculpatului încălcând drepturile acestuia garantate prin art. 6 CEDO;

- instanței de apel au fost prezentate în ședința de judecată acte confirmătoare că inculpatul suferă de o boală gravă, și anume diabet zaharat de tip II, boală hipertonică gr.III, care potrivit pct.3.2 (bolile endocrine) al Anexei nr.2 la Regulamentul cu privire la modul de prezentare pentru liberare de la executarea pedepsei a condamnaților grav bolnavi, este inclusă în Lista bolilor somatice, care constituie temeiul prezentării condamnaților grav bolnavi pentru liberarea de la executarea pedepsei, și s-a atenționat că sunt prezente circumstanțe care necesită aplicarea prevederilor art. 330 CPP și respectiv potrivit pct.7 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr.9 din 15.05.2017 „Cu privire la practica judiciară, referitor la liberarea de la executarea pedepsei a persoanelor grav bolnave" urmează de întreprins măsuri pentru stabilirea faptului, reieșind din starea sănătății inculpatului, pentru verificarea posibilității executării de către acesta a pedepsei cu închisoarea aplicată acestuia de instanța de fond și respectiv de decis dacă îi sunt aplicabile prevederile art.95 alin.(2) din Codul penal. Însă instanța de apel, deși toate

acestea sunt incluse în procesul-verbal a ședinței de judecată, le-a trecut cu vederea, lăsând fără examinare un aspect foarte important al cauzei, prin care urma să se asigure o atitudine umană față de inculpat în coraport cu starea sănătății acestuia la momentul stabilirii pedepsei. Astfel instanța de apel nu a întreprins nici o măsură pentru a verifica dacă circumstanțele invocate referitoare la starea sănătății inculpatului condiționează posibilitatea aplicării prevederilor art. 95 Cod penal, deoarece aceste circumstanțe au devenit cunoscute apărării pe parcursul examinării cauzei în instanța de apel, respectiv au fost comunicate instanței de apel la etapa respectivă a procesului penal, după cum au fost identificate, însă instanța de apel nu a reflectat aceste circumstanțe în decizia sa pentru a le da o apreciere, prin ce consider că a încălcat garanțiile prevăzute de art. 6 al CEDO;

- instanța de judecată nu a individualizat corect pedeapsa deoarece a ignorat faptul că inculpatul s-a îmbolnăvit de o boală gravă, fapt confirmat prin trimiterele extras din 26.03.2019 și 28.03.2019, prezentate de apărare instanței de apel în cadrul ședinței de judecată;

- inculpatul pentru fiecare ședință de judecată la care nu a avut posibilitatea să se prezinte în instanța de apel prin intermediul avocatului a prezentat instanței de apel acte confirmatoare precum că s-a adresat după asistență medicală or precum că se afla la tratament în staționar, iar la ședința din 21.05.2019 nu a avut posibilitatea să prezinte astfel de date, fiindcă actele confirmatoare se eliberează doar la externare, astfel potrivit: „Epicriza fișa medicală a bolnavului nr.1800 de staționar” Todirașco A. a fost internat în Spitalul Raional Ialoveni din data de 17.05.2019 până la data de 24.05.2019;

- argumentele prezentate denotă o încălcare gravă a garanțiilor și drepturilor inculpatului care rezultă din prevederile art. 2, 3, 6, 7 și 13 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, fapt care denotă că decizia instanței de apel este afectată de un viciu fundamental.

5.2 Inculpatul, indicând temeiurile pentru recurs prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 2), 4), 5), 6), 10), 16) Cod de procedură penală, prin care solicită, casarea totală a deciziei, cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel, invocând argumente similare cu cele indicate de avocatul Plopa Viorel în recursul său(pct. 5.1 din prezenta decizie).

6. Judecând recursurile ordinare în baza actelor din dosar, Colegiul penal largit constată că acestea urmează a fi admise din următoarele considerente.

În speță se constată, că recurenții s-au conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală și au declarat recursurile ordinare în termen.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să admită recursul și să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conducându-se de dispozițiile din art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală. Or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiuni de drept se referă cele ce țin de faptul: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă normele de drept procesual penal au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

În același context, Colegiul penal lărgit menționează, că hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței ierarhic superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali-vagi, reprezintă motiv de casare.

Potrivit prevederilor art. 414 alin. (1), (2), (6) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Instanța de apel verifică declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal. Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal.

Coraportând decizia instanței de apel, la rigorile prevăzute de art. 414 Cod de procedură penală enumerate supra, se atestă că instanța de apel nu a ținut cont pe deplin de aceste cerințe și a comis următoarele erori de drept.

Pe lângă cele consemnate, este necesar de a face o precizare substanțială, și anume că, după investirea instanței cu soluționarea în fond a cauzei, părților trebuie să le fie asigurate toate garanțiile unui proces echitabil, prin urmare dacă apelul constituie o continuare a judecării fondului cauzei, acestea sunt valabile și pentru instanța dată.

Colegiul penal lărgit conchide că, deși recurenții au înaintat fiecare câte un recurs ordinar, temeiurile și argumentele din cuprinsul recursurilor sunt similare, astfel, Colegiul penal lărgit se va expune concomitent pe ambele recursuri.

Astfel, Colegiul penal lărgit menționează că recurenții, drept temeiuri pentru declararea recursului au indicat prevederile art. 427 alin. (1) pct. 2), 4), 5), 6), 10), 16) Cod de procedură penală, în sensul că: instanța nu a fost compusă potrivit legii ori au fost încălcate prevederile art. 33 alin. (6) Cod de procedură penală; judecata a avut loc fără participarea procurorului, inculpatului, când participarea lor era obligatorie potrivit legii; cauza a fost judecată în apel fără citarea legală a unei părți sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate; instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței; s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale; norma de drept aplicată în hotărîrea atacată contravine unei hotărîri de aplicare a aceleiași norme date anterior de către Curtea Supremă de Justiție.

Verificând legalitatea hotărîrii atacate sub aceste aspecte, Colegiul penal lărgit reține că temeiurile invocate de recurenți în prezentele recursuri ordinare și-au găsit confirmarea în cauza dată, sub aspectul că judecata a avut loc fără participarea procurorului, inculpatului, când participarea lor era obligatorie potrivit legii; cauza a fost judecată în apel fără citarea legală a unei părți sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate.

Referitor la temeiul invocat de recurenți că examinarea cauzei în apel a avut loc în lipsa inculpatului, care a fost legal citat dar a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate, prin ce i-a fost încălcat dreptul acestuia la apărare și la o justiție echitabilă, Colegiul penal lărgit ține să menționeze, că asigurarea dreptului la apărare este una din garanțiile desfășurării procesului de judecare a cauzei cu respectarea principiului contradictorialității, întrucât participarea inculpatului în procesul penal asigură protejarea drepturilor și libertăților prevăzute de lege și contribuie la cercetarea obiectivă, sub toate aspectele și multilaterală a cauzei, ultimul având acces deplin la procesul de înfăptuire a actului de justiție în privința sa.

Potrivit art. 321 alin. (1) Cod de procedură penală: „judecarea cauzei în primă instanță și în instanța de apel are loc cu participarea inculpatului, cu excepția cazurilor prevăzute de prezentul articol la alin. (2), precum sunt:

1) când inculpatul se ascunde de la prezentarea în instanță;

2) când inculpatul, fiind în stare de arest, refuză să fie adus în instanță pentru judecarea cauzei și refuzul lui este confirmat și de apărătorul lui sau de administrația locului de detenție a acestuia;

3) examinării unor cauze privitor la săvîrșirea unor infracțiuni ușoare când inculpatul solicită judecarea cauzei în lipsa sa.

Conform art. 321 alin. (4) și (3) Cod de procedură penală, în caz de neprezentare a inculpatului în instanță, judecarea cauzei se amîină, cu excepția cazurilor prevăzute la alin. (2) și alin. (2¹).

(5) Instanța, în cazul neprezentării nemotivate a inculpatului la judecarea

cauzei, este în drept să dispună aducerea silită a inculpatului și să-i aplice o măsură preventivă sau să o înlocuiască cu o altă măsură care va asigura prezentarea lui în instanță, iar la demersul procurorului, să dispună anunțarea inculpatului în căutare. Încheierea privind anunțarea inculpatului în căutare se execută de către organele afacerilor interne.

(6) Instanța decide judecarea cauzei în lipsa inculpatului din motivele prevăzute în alin. (2) pct. 1) numai în cazul în care procurorul a prezentat probe verosimile că persoana pusă sub învinuire și în privința căreia cauza a fost trimisă în judecată a renunțat în mod expres la exercitarea dreptului său de a apărea în fața instanței și de a se apăra personal, precum și se sustrage de la urmărirea penală și de la judecată.”

Conform art. 377 alin. (2) Cod de procedură penală, dezbaterile judiciare constau din cuvântările procurorului, părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile, apărătorului și inculpatului când apărătorul nu participă la cauza dată sau dacă inculpatul cere cuvântul. Dacă există mai mulți reprezentanți ai părților, ordinea cuvântărilor lor o stabilește instanța.

Iar, conform art. 380 alin. (1) Cod de procedură penală, după terminarea dezbaterilor judiciare, președintele ședinței acordă ultimul cuvânt inculpatului.

Potrivit materialelor cauzei rezultă că, la 04.09.2018, 16.10.2018, 30.10.2018, 19.02.2019, 05.03.2019, 23.04.2019 și 21.05.2019, inculpatul nu s-a prezentat la ședințele instanței de judecată, fiind prezent avocatul său care a comunicat instanței că inculpatul este bolnav și nu se poate prezenta, mai mult, inculpatul fiind prezent la ședința de judecată din 04.12.2018(f.d. 41 v. III) a prezentat extrasele medicale care au fost anexate la materialele dosarului, ce confirmă că ultimul a fost în imposibilitate de a se prezenta pe motiv de boală și că inculpatul s-a aflat în secția terapie din data de 22.10.2018 până la 01.11.2018, fapte confirmate prin fișa de trimitere pentru expertizare în vederea determinării dizabilității și capacității de muncă(f.d. 44 – 45 v. III) și prin epicriză(f.d. 60 v. III), astfel, Colegiul penal lărgit conchide că inculpatul la data de 04.12.2018 fiind prezent la ședința de judecată a prezentat acte care au confirmat imposibilitatea inculpatului de a se prezenta în ședințele de judecată din datele 04.09.2018, 16.10.2018, 30.10.2018.

În continuare, avocatul inculpatului, Plopa Viorel, prin cerere înaintată(f.d. 70,71 v.II) la 18.02.2019, a înștiințat instanța de apel că inculpatul este în imposibilitate de a se prezenta în ședința de judecată din 19.02.2019 pe motiv de boală, ulterior la ședința de judecată din 05.03.2019, a prezentat acte ce confirmă examinarea inculpatului(f.d. 75,76 v.III) și programarea spitalizării în staționarul Institutului de Neurologie și Neurochirurgie, or, el urma a fi operat, la fel și în ședința de judecată din 23.04.2019, potrivit procesului verbal al ședinței (f.d. 92 – 93 v. III), avocatul a indicat că, inculpatul este bolnav, are prescripție medicală de la medic la regim de pat, nu se poate deplasa, are diabet zaharat și hernie, acesta urmează să sufere o intervenție chirurgicală și a anexat trimiterile medicale(f.d. 88 – 91 v.III), iar la data de 21.05.2019, conform procesului verbal al ședinței de judecată(f.d. 120

– 125 v.III), avocatul Plopa V. a comunicat instanței faptul că, inculpatul este în spitalul or. Ialoveni, confirmarea o va prezenta la externare inculpatul.

Astfel, Colegiul penal lărgit constată că, instanța de apel fiind înștiințată despre motivele din care inculpatul este în imposibilitate să se prezinte, în pofida faptului că au fost anexate la dosar mai multe acte confirmative pentru fiecare ședință de la care inculpatul a lipsit, în ședința din 21.05.2019, instanța de apel fiind iarăși anunțată că inculpatul este în imposibilitate de a se prezenta din motiv că este internat în spital, a dispus examinarea cauzei în lipsa inculpatului, motivând: „fiind citat legal de mai multe ori, sunt 8 ședințe de judecată la care tot nu se prezintă”(f.d. 121 v.III).

Mai mult, Colegiul penal lărgit ține să indice că, inculpatul a anexat la recursul declarat originalul Extrasului – Epicrizei (f.d. 161 v. III) unde este indicat că inculpatul s-a aflat internat în spitalul Ialoveni, secția terapie în perioada 17.05.2019 – 24.05.2019, astfel, Colegiul penal lărgit constată că, inculpatul pentru 21.05.2019 a prezentat acte medicale ce confirmă că el s-a aflat în imposibilitate de a se prezenta în ședințele de judecată în instanța de apel din motiv de boală.

Astfel, Colegiul penal lărgit statuează că, în speța dată, nu s-au confirmat nici o excepție prevăzută de art. 321 alin. (2) Cod de procedură penală, or, inculpatul nu s-a ascuns de la prezentarea în instanță, el fiind prezent în 3 ședințe de judecată (la dată de 09.10.2018, 16.10.2018 și 30.10.2018), mai mult, el prin intermediul avocatului său a transmis instanței de apel acte ce confirmă că a fost în imposibilitate să se prezinte, inculpatul nu se afla în stare de arest și inculpatul nu a solicitat ca cauza să fie examinată în lipsa lui.

În concluzie, Colegiul penal lărgit statuează că instanța de apel nu a avut temei legal de a dispune examinarea cauzei în lipsa inculpatului, iar motivele invocate de instanța de apel pentru a examina cauza în lipsa inculpatului(f.d. 121 v. III) nu pot fi acceptate.

Luând în considerare cele relatate, instanța de recurs statuează că, prin faptul că, instanța de apel a examinat cauza în lipsa inculpatului, fiind înștiințată că inculpatul este în imposibilitate de a se prezenta, astfel, inculpatul lipsind de la etapa dezbaterilor judiciare și a ultimului cuvânt, inculpatului i-a fost încălcat dreptul la apărare și la un proces echitabil garantat prin art. 6 al Convenției.

În acest sens, Colegiul penal lărgit reține, prin prisma jurisprudenței CEDO (cauza Colozza contra Italiei, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 12 februarie 1985, nr. 9024/80, art. 6 parag. 1) că, „...resursele disponibile în dreptul intern trebuie să fie eficace și să demonstreze că o persoană acuzată de o infracțiune, s-a sustras de la urmărirea penală sau de la judecată, nu să i se lese în sarcina acesteia de a dovedi că ea nu căuta să se sustragă de la urmărirea penală ori cercetarea judecătorească sau că absența ei a fost din cauza de forță majoră... din examinarea faptelor rezultă că încercările de a-l depista au fost inadecvate”.

Conform art. 315 Cod de procedură penală, procurorul, partea vătămată, apărătorul, inculpatul beneficiază de drepturi egale în fața instanței de judecată în ce

privește administrarea probelor, participarea la cercetarea acestora și formularea cererilor și demersurilor, iar potrivit art. 24 Cod de procedură penală, părțile au dreptul la un proces contradictoriu, părțile participante la judecarea cauzei au drepturi egale, fiind investite de legea procesuală penală cu posibilități egale pentru susținerea pozițiilor lor.

Din prevederile art. 17 alin. (2) Cod de procedură penală, rezultă că instanța judecătorească este obligată să asigure participanților la procesul penal deplină exercitare a drepturilor lor procesuale.

Dispozițiile normelor date nu au fost respectate de către instanța de apel, dat fiind că judecarea cauzei respective s-a desfășurat în absența inculpatului, în pofida faptului că lipsa acestuia în instanță a fost motivată, ședința de judecată din 21.05.2019 urmând a fi amânată, întru a respecta procedura de contradictorialitate.

În așa mod, inculpatului i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil, prevăzut de art. 6 parag. 1 lit. a) din Convenție, or, CtEDO a indicat că, una din garanțiile implicite ale desfășurării procedurii unui proces echitabil este „egalitatea armelor”, aceasta implicând faptul că fiecărei părți trebuie să-i fie acordată posibilitatea rezonabilă de a-și prezenta cauza, inclusiv probele, în condiții care să nu o situeze într-un dezavantaj substanțial față de partea adversă (cauza *Dombo Deheer B.V vs Olanda* din 27.10.1993, paragraful 33).

Totodată Colegiul penal lărgit mai indică că, conform procesului verbal al ședinței de judecată (f.d. 103 – 104 v.III) din 21 mai 2019, în instanța de apel privind examinarea recuzării înaintată de avocatul Plopa Viorel completului de judecată și a încheierii din 21 mai 2019 prin care a fost respinsă cererea de recuzare, ședința a avut loc doar cu participarea avocatului, fără participarea procurorului, or, instanța de apel a indicat că a participat doar avocatul Plopa Viorel.

Colegiul penal lărgit mai menționează că, potrivit procesului verbal al ședinței de judecată în instanța de apel, în ședința din 21.05.2019 (f.d. 120 – 125 v.III), a participat procurorul Tăut Dorina, însă, în încheierea din 21 mai 2019 (f.d. 117 – 119 v.III) fiind pronunțată în cadrul ședinței de judecată din 21.05.2019 instanța de apel l-a indicat pe procurorul Scutelnic Cătălin, însă la materialele cauzei și nici în procesul verbal al ședinței din 21.05.2019 nu este anexată dispoziția de înlocuire a acuzatorului de stat și nici nu s-a făcut vreo mențiune despre faptul că a fost înlocuit acuzatorul de stat, or, din procesele verbale ale ședințelor anterioare se conchide că, ca acuzator de stat a participat Scutelnic Cătălin (f.d. 77; 92 v.III), astfel, Colegiul penal lărgit acceptă argumentul recurenților precum că, fiind schimbat procurorul fără a fi prezentată în ședință o dispoziție de înlocuire a acuzatorului de stat, nu s-a verificat dacă există cereri de recuzare or abținere în privința acestui acuzator de stat.

7. În asemenea condiții, Colegiul penal lărgit conchide de a admite recursurile ordinare declarate la caz, iar decizia instanței de apel urmează a fi casată total, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceiași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de dispozițiile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii procesual penale – asupra motivelor esențiale indicate în cererea de apel și în măsura competenței sale asupra motivelor din recursurile declarate, nominalizate și în prezenta decizie, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, în baza probelor cercetate în ședința de judecată a instanței de apel, cu respectarea cerințelor art. 414, 415 Cod de procedură penală, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu, de practica relevantă a CtEDO, în cadrul unui proces de judecată contradictoriu și echitabil, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

D E C I D E :

Admite recursurile ordinare declarate de către inculpatul Todirașco Alexandru Constantin și de către avocatul Plopa Viorel în numele inculpatului, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 mai 2019, în cauza penală privindu-l pe **Todirașco Alexandru XXXXX**, cu dispunerea rejudecării cauzei în Curtea de Apel Chișinău în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la **05 martie 2020**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecătorii

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena

Boico Victor